

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-oktabrdagi “Yo‘l xo‘jaligi sohasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-330-son qarori hamda, Osiyo infratuzilmaviy investitsiya bankining (AIIB) 2019-yil 27-sentyabrdagi Umumiy xaridorlar e‘loniga muvofiq, “Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyatidagi mahalliy yo‘l tarmog‘ini tiklash loyihasi” bo‘yicha umumiy xulosa

O‘zbekiston Respublikasi hukumati Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyati hududidagi mahalliy yo‘llar tarmog‘ini tiklash loyihasini moliyalashtirish uchun Osiyo infratuzilmaviy investitsiyalar banki (OIIB) tomonidan taklif etilayotgan investitsiya kreditini olishga tayyorgarlik ko‘rmoqda.

Loyiha 3 yil (2025-2027) davomida qurilishi, so‘ngra ekspluatatsiyadan keyin ikki yil davomida texnik xizmat ko‘rsatilishi yoki ta‘mirlanishi va 22 yil (2028-2049) davomida ekspluatatsiya qilinishi ko‘zda tutilgan.

OIIB tomonidan moliyalashtiriladigan taklif etilayotgan loyiha doirasida amalga oshirilishi rejalashtirilgan ishlar Qoraqalpog‘iston Respublikasi (11 ta tumanda 328 km uzunlikdagi 23 ta yo‘l uchastkasini qamrab olgan) va Xorazm viloyatidagi (9 ta tumanda 188 km uzunlikdagi 16 ta yo‘l uchastkasini qamrab olgan) 516 km uzunlikdagi mahalliy yo‘llarni ta‘mirlash va tiklash bo‘yicha investitsiyalar kiritishni o‘z ichiga oladi. Bundan tashqari, Loyiha Loyihani amalga oshiruvchi tashkilot (LAOT) uchun salohiyatni oshirish tadbirlarini hamda raqamli geomakonga asoslangan platformani va Xotin-qizlar va Yoshlarning Imkoniyatlarini Kengaytirish Dasturini ishlab chiqishni o‘z ichiga oladi.

Loyiha muayyan mahalliy yo‘llarni ham xalqaro, ham mintaqaviy yo‘l tarmoqlariga integratsiya qilish orqali jamoalar o‘rtasidagi aloqalarni yaxshilashga qaratilgan. Ushbu integratsiya mahalliy jamoalarga muhim ijtimoiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini kafolatlaydi va iqtisodiy rivojlanishga ko‘maklashadi. Ushbu tashabbus hududlarda ishonchli va xavfsiz ichki va mahalliy transport tarmog‘ini yaratishga ahamiyatli hissa qo‘shadi.

Loyiha uchta tarkibiy qismdan iborat bo‘ladi:

1-komponent. Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyatidagi mahalliy yo‘llar tarmog‘ini tiklash. Ushbu komponent Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyatidagi ichki yo‘llarni rekonstruksiya qilishga qaratilgan. Rekonstruksiya ishlari yo‘l qoplamasini rekonstruksiya qilish, ko‘priklarni ta‘mirlash va qurish, suv oqava tizimlarini yaxshilash, yo‘l harakati xavfsizligiga yo‘naltirilgan obyektlar – belgilar, to‘siqlar, piyodalar o‘tish joylari va avtobus bekatlarini o‘rnatishni o‘z ichiga oladi. Zarur hollarda, piyodalar xavfsizligini yaxshilash uchun piyodalar yo‘laklari qo‘shiladi.

Yuqori ob-havo harorati va mavsumiy suv toshqinlariga bardosh berish uchun chidamli qoplama materiallari va yaxshilangan drenaj (suv oqava) tizimlaridan foydalanish kabi iqlimga chidamlilik choralari integratsiya qilinadi. Quvvatlarni kengaytirish rejalashtirilmagan, yo‘llarni rekonstruksiya qilish mavjud yo‘laklar doirasida qoladi.

Loyiha, shuningdek, barqarorlikni ta‘minlash uchun ikki yillik yo‘llarni ta‘mirlash ishlarini o‘z ichiga oladi va hukumatning yo‘llarni ta‘mirlashga davlat sektorini jalb qilish strategiyasiga mos keladi. O‘z vaqtida texnik xizmat ko‘rsatish iqlim o‘zgarishi tufayli

yuzaga keladigan ekstremal ob-havo ta'siridan kelib chiqadigan ziyonni kamaytirishga va yo'llarning iqlimga chidamliligini oshirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, ushbu komponent butun qurilish jarayonini nazorat qilish uchun Qurilish nazorati bo'yicha maslahatchini yollashni moliyalashtiradi, shu jumladan loyihani atrof-muhitga to'g'ri moslashtirish va oqibatlarini yumshatish bo'yicha sa'y-harakatlarning amalga oshirilishini ta'minlash uchun iqlimga chidamli chora-tadbirlarni ko'rib chiqish, shuningdek, shartnoma majburiyatlariga rioya etilishini va sifat hamda xavfsizlik standartlarini ta'minlashni nazorat qilishda Yo'l harakati xavfsizligi auditini (YHXA) o'tkazadi. Ushbu komponent ichida uchta kichik tarkibiy qism (kichik komponent) mavjud bo'ladi:

1.1-kichik komponent. Qoraqalpog'iston Respublikasidagi mahalliy yo'l tarmog'ini rekonstruksiya qilish ishlari.

1.2-kichik komponent. Xorazm viloyatidagi mahalliy yo'l tarmog'ini rekonstruksiya qilish ishlari.

1.3-kichik komponent Qurilish nazorati yuzasidan maslahat berish.

2-komponent. Institutsional mustahkamlash va salohiyatni oshirish. Ushbu komponent Yo'l Qo'mitasi (YQ) ning Loyihani sifatli amalga oshirishni ta'minlash uchun LAOTni ishga tushirish bo'yicha sa'y-harakatlarini qo'llab-quvvatlaydi. Ushbu tarkibiy qism, shuningdek, LAOT uchun institutsional mustahkamlash va salohiyatni oshirish, moliyaviy audit va LAOTning boshqa operatsion xarajatlarini qo'llab-quvvatlaydi.

3-komponent. Raqamli geomakonga asoslangan platformani hamda Ayollar Va Yoshlarning Imkoniyatlarini Kengaytirish Dasturini ishlab chiqish. Ushbu komponent ichida ikkita kichik komponent ham mavjud:

3.1-kichik komponent. Raqamli geomakonga asoslangan platformani ishlab chiqish.

Ushbu kichik komponentning maqsadi bir nechta maqsadlarga xizmat qiladigan murakkab, internetga asoslangan Geografik axborot tizimi (GAT) platformasini yaratishdan iborat:

Qurilish nazorati uchun interaktiv, onlayn vositani taqdim etish, loyihaning amalga oshirilishini real vaqt rejimida kuzatish, jarayon va moliyaviy hisobotlarni vizualizatsiyalar bilan shakllantirish imkonini beradi.

O'zaro bog'liqlikni yaxshilashdan olinadigan ijtimoiy va iqtisodiy foydalarni baholashni qo'llab-quvvatlash, shu jumladan sog'liqni saqlash, ta'lim va turizm obyektlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va jamoatchilik uchun ochiq bo'lgan davlat obyektlarini ko'paytirish.

Iqlimga chidamlilik chora-tadbirlarini amalga oshirishni kuzatish jarayonida rekonstruksiya qilinadigan har bir yo'l uchastkasiga ta'sir qiluvchi iqlim ta'sirchanligi va xavflarni vizualizatsiya qilish.

Shikoyatlarni ro'yxatga olish va monitoring qilishni soddalashtirish, LAOT, nazorat bo'yicha maslahatchilar va YQ ga kelib tushayotgan shikoyatlarni boshqarish, ogohlantirishlar yaratish va real vaqt rejimida javoblarni kuzatish imkonini beradi.

3.2-kichik komponent. Ayollar va Yoshlar Imkoniyatlarini Kengaytirish Dasturi

Ushbu kichik komponent Loyihaning aralashuvlaridan foydalangan holda, ayniqsa ayollar va yoshlar uchun ijtimoiy va iqtisodiy imkoniyatlarni rag'batlantirishga qaratilgan. LAOT tomonidan amalga oshiriladigan asosiy tadbirlarga quyidagilar kiradi:

Atrofdagi hududlarda ayollar uchun potensial biznes va yashash imkoniyatlarini aniqlash uchun keng qamrovli tadqiqot o'tkazish va ko'nikmalarni baholash.

Ehtiyojlarni baholash asosida ishtirokchilarni tanlash mezonlari va potensial ishtirokchilar ro'yxati bilan birga ayollar tadbirkorligi dasturini ishlab chiqish.

Tadbirkor ayollar uchun grantlarni moliyalashtirishning potensial manbalarini aniqlash.

Ayollar va yoshlarga alohida e'tibor qaratgan holda, loyihaga ta'sir ko'rsatadigan hududlarda yashovchi aholini iqlim ta'sirchanligi va yo'llarni saqlash bo'yicha o'qitish.

Yo'l harakati qoidalari va piyodalar xavfsizligi bo'yicha o'quv materiallari va kampaniyalarni o'z ichiga olgan yoshlar uchun yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha qiziqarli tushuntirish dasturlarini tashkil etish.

Amalga oshirish tartibi.

Yo'l qo'mitasi (YQ) loyihani o'z vaqtida amalga oshirishni ta'minlash uchun davlat idoralari va yuqori darajadagi qaror qabul qiluvchi organlar bilan loyihani umumiy muvofiqlashtirish, shuningdek, OIIB va loyihani ishlab chiqish bo'yicha boshqa hamkorlar bilan aloqalar uchun mas'ul bo'lgan loyihani amalga oshiruvchi tashkilotdir.

“Avtoyo'linvest” agentligi (AAI) YQ qoshidagi bo'linma sifatida Loyihaning umumiy boshqaruvi va amalga oshirilishini, shu jumladan jarayonni monitoring qilish, xaridlarni nazorat qilish va ish rejalarini ko'rib chiqishni boshqaradi. YQ AAI qoshida Loyihani tayyorlash bo'linmasini (LTB) tashkil etdi. Bugungi kunga qadar Loyiha koordinatori, Xaridlar bo'yicha mutaxassis hamda Ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassis ishga qabul qilindi. Kredit samaradorligi ta'minlangach, LTB to'laqonli LAOTga aylanadi. LAOT va mahalliy kichik LAOTlar loyihani amalga oshirish bo'yicha kundalik faoliyatni boshqarish, shu jumladan loyihaning Ekologik va ijtimoiy masalalarga muvofiqligini ta'minlash uchun javobgardir.

Ushbu kichik komponent bilan bog'liq boshqa manfaatdor tomonlar qatoriga hokimliklar, “Qoraqalpog'iston Respublikasi Avtomobil yo'llari bosh boshqarmasi,” “Xorazm viloyati Avtomobil yo'llari bosh boshqarmasi,” Qoraqalpog'iston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi va Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi Xorazm viloyati boshqarmasi, “Toza hudud” davlat unitar korxonasi kiradi va ular loyihani amalga oshirish mobaynida faol ishtiroklarini ta'minlash maqsadida baholash jarayoniga jalb qilinadilar.

Ijro etuvchi agentlik (IA) va Loyihani amalga oshiruvchi tashkilot (LAOT) Qurilish nazorati bo'yicha maslahatchi (QNM) tomonidan qo'llab-quvvatlanadi. LAOT OIIBning xavfsizlik kafolatlari talablariga va atrof-muhit, ijtimoiy, mehnat va yerlarni sotib olish bo'yicha milliy me'yorlarga rioya qilish maqsadida EJBRD (Ekologik va ijtimoiy boshqaruv rejalashtirish dasturi) va EJBR (Ekologik va ijtimoiy boshqaruv rejasi) larni amalga oshirish uchun mas'ul bo'ladi. LAOT Ekologik va ijtimoiy masalalar

bo'yicha mutaxassis (E&S) va gender masalalari bo'yicha mutaxassis tomonidan qo'llab-quvvatlanadi. Har bir mintaqadagi kichik LAOT (i) bir nafar Ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassis/xodim va (ii) bir nafar sog'liqni saqlash xodimiga ega bo'ladi.

LAOTning Ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassislariga EJBRlarni ishlab chiqishni nazorat qilishda QNMning Ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassislari va Salomatlik va xavfsizlik bo'yicha mutaxassislari yordam beradi. Atrof-muhitga Ta'sirni Baholash (ATB) (mahalliy standartlar) va EJBR xarajatlari loyiha tomonidan moliyalashtiriladi. LAOT OIIB ning EIT (Ekologik va Ijtimoiy Tamoyillar) (2019, 2022) ga umumiy ekologik va ijtimoiy muvofiqlik uchun javobgardir.

Pudratchilar ta'sirni yumshatish choralarini ko'rish uchun mas'ul bo'ladilar. Hududga xos Ekologik va ijtimoiy boshqaruv rejaları (EJBR) Pudratchilar tomonidan QNM rahbarligida ishlab chiqiladi va tasdiqlash uchun LAOTga taqdim etilishidan oldin QNM tomonidan tasdiqlanadi. Qurilish davomida pudratchilar Hududga xos EJBRni amalga oshirish va doimiy yangilab borish, shuningdek, shartnoma muddati davomida ta'sirni yumshatish chora-tadbirlarining amalga oshirilishi to'g'risida hisobot berish uchun to'liq stavkada ishlaydigan va malakali ekolog muhandis, to'liq stavkada ishlaydigan Ekologik va Ijtimoiy masalalar bo'yicha Xodim (EIX) hamda sog'liqni saqlash va xavfsizlik bo'yicha mutaxassis sifatida o'z vakolatlarini saqlab qoladilar.

LAOT yarim yillik hisobotlarni tayyorlaydi va OIIBga taqdim etadi.

Loyiha toifasi. Loyiha Osiyo infratuzilmaviy investitsiyalar banki (OIIB yoki Bank) tomonidan qo'llab-quvvatlanishi taklif etilgan. Loyihaga OIIBning Atrof-muhit va ijtimoiy siyosatiga muvofiq "B" toifasi beriladi, chunki loyiha uchun potensial salbiy ekologik va ijtimoiy (EI) ta'sirlar soni cheklangan bo'lib, ular loyiha hududi bilan cheklangan va ekologik va ijtimoiy xavflar an'anaviy usullar yordamida boshqarilishi mumkin. Loyiha Ekologik va ijtimoiy standart (ESS) 1 – Ekologik va ijtimoiy baholash va boshqarish va ESS 2 – Aholini majburiy ko'chirish (yerni sotib olishni o'z ichiga oladi) talablariga javob beradi.

"Ekologik ekspertiza to'g'risida"gi milliy qonun va 541-sonli RCM (Rad etilishni nazarda tutmaydigan texnik xizmat ko'rsatish) atrof-muhitga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan barcha faoliyat turlari uchun ekologik baholash hisobotini tayyorlashni talab qiladi. Ushbu loyiha III toifa (past xavf darajasidagi) – (Toshkent shahridan tashqari viloyat va shahar ahamiyatiga ega yo'llar va ko'priklar) toifasiga kiritildi. Shu sababli, qurilish ishlarini oldindan ishga tushirish uchun milliy ATB talab qilinadi. Atrof-muhitga ta'sir to'g'risidagi dastlabki hisobotlar (PEIS), III toifadagi loyihalar uchun zarur bo'lgan atrof-muhitni baholash hujjati yoki AMTAL (atrof muhitga ta'sir to'g'risidagi ariza loyihasi) AAI huzuridagi LAOT tomonidan (milliy kompaniya ko'magida) tayyorlanadi va Qoraqalpog'iston Respublikasi va Xorazm viloyatida joylashgan O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligiga taqdim etiladi. Ekologik ekspertiza (Ekologik ruxsatnoma) 2024-yil oxirigacha olinishi kutilmoqda. AAI huzuridagi LAOT fuqarolik ishlari boshlanishidan oldin ekologik ekspertiza o'tkazilishini ta'minlaydi.

Taklif qilingan himoya vositalari. Ushbu loyiha barcha kichik loyihalar skriningsi uchun B toifasiga kiritiladi va lozim darajada tekshirish jarayoni qo'llaniladi. Skriningsdan

so'ng mahalliy ATB va EJBRlar ishlab chiqiladi. EJBRD skrining tartib-taomillarini, EJBRlarni ishlab chiqish bo'yicha qo'llanmalarni o'z ichiga oladi. Shu sababli, loyiha tizimli yondashuvni talab qiladi va tegishli vositalar quyidagilar sanaladi: EJBRD va AKST (Aholini ko'chirish siyosati tamoyillari).

Loyihaning ta'sir doirasi. OIIBning Ekologik va ijtimoiy tamoyillariga (EIT) ko'ra, loyihaning ta'sir doirasi (TD) loyihaning tarkibiy qismlari, shu jumladan doimiy va vaqtinchalik obyektlar, uning yordamchi jihatlari va rejalashtirilmagan ishlar ta'sir qilishi mumkin bo'lgan hududni o'z ichiga oladi. Ushbu bosqichdagi Loyihaning ta'sir doirasi yigirma ikkita loyiha tumanlari bo'ladi. Qoraqalpog'iston Respublikasida Qonliqo'l, Kegeyli, Taxtakopir, Shumanay, Dauxara dfx-Borshetov dfx, Amudaryo, Beruniy, Nukus, Qorao'zak, Qo'ng'iro't, Mo'ynoq tumanlarida va Xorazm viloyatining Bog'ot, Gurlan, Qo'shko'pir, Urganch, Xiva, Xazorasp, Shovot, Yangiariq, Yangibozor tumanlarida, shuning uchun loyiha ishtirokchilari soni katta bo'lib, yuqorida aytib o'tilgan loyiha tumanlarida joylashgan loyihaga ta'sir ko'rsatadigan barcha aholi punktlari va tashkilotlarni o'z ichiga oladi.

EJBRD qamrovi. EJBRD EJBR jarayonini boshqaradi va quyidagilarni qamrab oladi: sub-loyihalarning ekologik va ijtimoiy skriningi qoidalari va tartib-qoidalari; sub-loyihalarning EJBRlarini o'tkazish bo'yicha ko'rsatmalar; taklif etilayotgan turli xil tadbirlar va loyiha tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan sub-loyihalar turlarining mumkin bo'lgan ta'sirini yumshatish choralari; EJBRD, shuningdek, LAOT va mahalliy jalb qilingan muassasalarning ekologik va ijtimoiy xavflarni boshqarish bo'yicha salohiyati haqida umumiy ma'lumotga ega. Ushbu sharhga asoslanib, EJBRD ushbu tomonlarning barchasini o'z ichiga oladigan salohiyatni oshirish tadbirlarini, shuningdek, ishtirok etuvchi mahalliy muassasalarning potensial ekologik va ijtimoiy xavflarni yumshatish va sub-loyiha darajasidagi EJBRlarni o'tkazish bo'yicha salohiyatini mustahkamlash bo'yicha tadbirlarni belgilaydi.

Manfaatdor tomonlarni jalb qilish rejasi. Loyiha OIIB talablariga muvofiq manfaatdor tomonlarni jalb qilish uchun tegishli jarayonlar mavjudligini ta'minlash uchun mas'uldir. Bu Manfaatdor tomonlarni jalb qilish rejasi (MJR) Loyihaning butun faoliyati davomida dolzarb bo'lib qolishini ta'minlash uchun doimiy majburiyatdir. MJR loyiha shartlari yoki manfaatdor tomonlar dinamikasi o'zgarishi bilan yangilanishlarni talab qiladigan jonli hujjat sifatida ishlaydi. MJR Loyiha kompaniyasi barcha manfaatdor tomonlarni aniqlashi va Loyihani ishlab chiqish va amalga oshirish jarayonida samarali jalb qilish strategiyasini belgilashini ta'minlash uchun mo'ljallangan. Ushbu MJRning maqsadi shaffof va o'z vaqtida ma'lumot berish va ochiq muloqot asosida mahalliy hamjamiyat va boshqa manfaatdor tomonlar bilan mazmunli va ishonchli munosabatlarni o'rnatishdan iborat. Quyidagi asosiy manfaatdor tomonlar ro'yxati aniqlandi:

1-jadval. Manfaatdor tomonlar ro'yxati

Manfaatdor tomonlar guruhlari	Bevosita/bil vosita	Manfaatdor tomon tavsifi
Loyiha ta'sirida bo'ladigan manfaatdor tomonlar		

Loyiha hududidagi mahalliy hamjamiyatlar	Bevosita	Mahalliy yo‘llar, inshootlar, yo‘l harakati xavfsizligi, moddiy va ijtimoiy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash orqali mahalliy aholi loyihadan bevosita foyda ko‘rishi kutilmoqda. Mahalliy hamjamiyat aholisi loyiha faoliyatini amalga oshirish uchun ishchi kuchi sifatida potensial manba bo‘lishi mumkin. Loyiha amalga oshirilishi oqibatida ta’sir ko‘radigan hududlardagi mahalliy jamoalarga qurilish va rekonstruksiya ishlari va loyiha faoliyati ta’sir qilishi mumkin. Loyiha munosabati bilan o‘tkaziladigan ishlar o‘sha hudud aholisining kundalik hayotiga bevosita ta’sir qiladi.
Loyiha hududidagi mahalliy kompaniyalar va tashkilotlar	Bevosita	Bularga yo‘llar va inshootlar holatini yaxshilashdan manfaatdor bo‘lgan xususiy korxonalar, rekonstruksiya qilingan yo‘llardan yuklar va ishchilarni tashish uchun foydalanishi mumkin bo‘lgan fermer xo‘jaliklari, transport xarajatlari va tashishga sarflanadigan vaqtni kamaytirish orqali logistikani yaxshilashi yoki yangi korxonalar ochishi mumkin bo‘lgan korxonalar (masalan, yuk tashish, jamoat transporti, taksilar) kiradi.
Mahalla Oqsoqollari	Bevosita	Ushbu manfaatdor tomon an’anaviy hokimiyatga ega bo‘lgan tashkilotdir. U boshliq/rais tomonidan boshqariladi va o‘zbek jamiyatida muhim rol o‘ynaydi.
Maktablar	Bevosita	Aksariyat maktab o‘quvchilari maktablar loyiha ishi olib boriladigan yo‘llar bo‘ylab yurishadi va loyiha ularga ta’sir ko‘rsatadi.
Loyiha ishlari amalga oshirilishi munosabati bilan mol-mulklariga ta’sir ko‘rsatilishi mumkin bo‘lgan tashkilotlar va/yoki shaxslar	Bevosita	Bularga tashkilotlar (fermer xo‘jaliklari, boshqa subyektlar) yoki loyiha faoliyati tufayli aktivlariga ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan jismoniy shaxslar (rasmiiy va norasmiy mulkdorlar) kiradi.
Boshqa manfaatdor tomonlar		
Yo‘l qo‘mitasi (YQ)	Bevosita	Davlat idoralari va yuqori darajadagi qaror qabul qiluvchi organlar bilan loyihani umumiy muvofiqlashtirish uchun mas’ul bo‘lgan Ijro etuvchi agentlik (IA) sifatida faoliyat yuritadi.

“Avtoyo’linvest” agentligi (AAI)	Bevosita	Ijro etuvchi agentlik vazifasini bajaradi va loyihani amalga oshirish, shu jumladan ishlarni bajarish va umumiy boshqarish uchun javobgar sanaladi.
Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyati avtomobil yo‘llari bosh boshqarmasi,	Bevosita	YQ ning unga hisobdor tashkiloti, loyihaning egalari va loyihani amalga oshirish va loyiha tugagandan so‘ng mahalliy yo‘llardan foydalanish uchun mas’ul organlar.
Mahalliy davlat hokimiyati organlari: ▪ Qoraqalpog‘iston Respublikasining Jo‘qorg‘i Kengesi; ▪ Xorazm viloyati hokimligi, ▪ O‘zbekiston Respublikasi Tashqi Ishlar hamda Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi ; ▪ O‘zbekiston Respublikasi Transport vazirligi; ▪ Strategik islohotlar agentligi; ▪ Loyiha amalga oshiriladigan tumanlar hokimliklari; ▪ Loyiha amalga oshiriladigan tumanlar kadastr boshqarmalari; ▪ Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o‘zgarishi vazirligining Loyiha amalga oshiriladigan hududlardagi bo‘limlari; ▪ Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi xizmati Qoraqalpog‘iston Respublikasi, Xorazm viloyati va tuman	Bilvosita Bilvosita Bilvosita Bilvosita Bilvosita Bevosita Bevosita Bevosita Bilvosita	▪ Ushbu hududdagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatning rivojlanishidan manfaatdor; ▪ Ushbu hududda biznesni rivojlantirishdan manfaatdor; ▪ Har bir hokimiyat vakolati doirasida Loyiha faoliyatini tasdiqlash va unga ko‘maklashish (yer masalalari, yo‘l sharoitlari, energiya, investitsiyalarni qo‘llab-quvvatlash va boshqalar) ▪ Boshqa hokimiyat organlari va mahalliy aholi/tashkilotlar bilan hamkorlik qilishda potensial yordam ▪ Mahalliy mehnat va sanitariya qoidalariga rioya etilishini nazorat qilishda ko‘maklashish.

bo‘limlari; ▪ Qoraqalpog‘iston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi. ▪ O‘zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi	Bevosita Bilvosita Bilvosita	
Mahalliy va hududiy qurilish kompaniyalari	Bevosita	Loyihani amalga oshirish bo‘yicha tenderlarda ishtirok etish istagida bo‘lgan qurilish kompaniyalari
Ishchi kuchi	Bevosita	Loyiha xodimlari, pudratchilar va ularning loyiha qurilish faoliyati bilan shug‘ullanadigan ishchilari.
Xalqaro kreditorlar/ Xalqaro tashkilotlar: OIIB	Bilvosita	Kreditorlar ekologik va ijtimoiy talablarni qo‘llagan holda loyihaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishidan manfaatdor sanaladilar.
Mintaqaviy va mahalliy FJT (Fuqarolik Jamiyati Tashkilotlari) /NNT (Xotin-qizlar qo‘mitasi, O‘zbekiston ishbilarmon ayollar assotsiatsiyasi, Yoshlar tashabbuslari markazi va boshqalar).	Bilvosita	Loyihaning ta’sirini monitoring qilib borishdan, amalga oshiriladigan ishlarni Ekologik va ijtimoiy talablar bilan muvofiqligini monitoring qilishdan manfaatdor.
OAV	Bilvosita	Bu yerda jamoatchilik fikriga ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan yangiliklar va axborot vositalarini nazarda tutadi.
Ijtimoiy himoyaga muhtoj/kam ta’minlangan guruhlar yoki shaxslar		
Loyiha hududidagi ishsizlar.	Bevosita	Loyiha (lar) tomonidan o‘zining zaif maqomi tufayli boshqa har qanday guruhlar bilan solishtirganda nomutanosib ta’sir ko‘rsatishi

Ayollar bosh bo‘lgan oilalar, ko‘p bolali (5 nafardan ortiq) oilalar, kam ta‘minlangan oilalar, nogironlar, boquvchisi yo‘q keksalar va boshqalar.		yoki qo‘shimcha noqulayliklarga duch kelishi mumkin bo‘lgan va loyiha ishlari munosabati bilan maslahatlashish va qaror qabul qilish jarayonida ularning teng vakilligini ta‘minlash uchun maxsus jalb qilish harakatlarini talab qilishi mumkin bo‘lgan guruhlar yoki shaxslar.
--	--	--

LAOT OIIB siyosati talablari va O‘zbekiston Respublikasi qonunlariga rioya qilgan holda loyiha darajasidagi **Shikoyatlarni bartaraf etish mexanizmi (ShBM)** ni o‘rnatadi. ShBM loyiha faoliyatining ijtimoiy va ekologik ta‘siridan zarar ko‘rgan yoki ko‘rishi mumkin bo‘lgan odamlarning so‘rovlariga javob beradi hamda ularning murojaatlari va shikoyatlarini hal qiladi va/yoki loyihaning ma‘lumotlarini oshkor qilish va jamoatchilik bilan maslahatlashuv jarayoni ustidan shikoyat qiladi.

Loyiha darajasidagi ShBM so‘rovlarga javob beradi va odamlarning murojaatlari va shikoyatlarini loyiha darajasida tezkor, xolis va o‘zaro kelishuv asosida hal qiladi. Bu fuqarolarning muammolariga javob berishga, muammoni kuzatishga va loyihadan ta‘sirlangan odamlarning shikoyatlari va loyihani amalga oshirishdagi xarajatlar bilan bog‘liq kechikish va shikoyatlar xavfining oshishiga yo‘l qo‘ymaslikka yordam beradi.

Loyiha darajasidagi ShBM orqali ko‘rib chiqish uchun murojaatlar/shikoyatlar quyidagi mezonlarga javob berishi kerak: (i) loyihaning ijtimoiy, majburiy ko‘chirish va atrof-muhitga ta‘siri va natijalari bilan bog‘liq masalalar va (ii) loyihaning ma‘lumotlarini oshkor qilish va jamoatchilik bilan maslahatlashuvlar jarayoni bilan bog‘liq masalalar. Jinoyatchilik, firibgarlik va korrupsiya bilan bog‘liq murojaatlar shikoyatlar jurnalida ro‘yxatga olinadi, ammo ular loyiha darajasidagi ShBM doirasida ko‘rib chiqilmaydi va O‘zbekiston Respublikasi qonunlari va OIIBning tegishli siyosatida belgilangan tartibda ko‘rib chiqiladi.

Loyiha darajasidagi ShBM shikoyatchilarning milliy qonunchilikda belgilangan shikoyatlarni bartaraf etishni talab qilish huquqlarini bekor qilmaydi. Shikoyatchi o‘z xohishiga ko‘ra shikoyatni ko‘rib chiqishni O‘zbekiston Respublikasi sud tizimi orqali shikoyatni ko‘rib chiqish jarayonining istalgan vaqtida amalga oshirishi mumkin.

Loyihaning Texnik topshirig‘i 3.1-kichik komponenti Raqamli geomakonga asoslangan platformani ishlab chiqishni o‘z ichiga olgan. Ushbu kichik komponentning maqsadi bir nechta maqsadlarga xizmat qiladigan murakkab, Internetga asoslangan GIS platformasini yaratish, shuningdek, shikoyatlarni ro‘yxatga olish va monitoring qilishni soddalashtirish bo‘lib, bu Loyihani amalga oshirish bo‘limi, nazorat bo‘yicha maslahatchilar va Avtomobil yo‘llari qo‘mitasiga kelib tushgan shikoyatlarni boshqarish, ogohlantirishlarni yaratish va real vaqt rejimida javoblarni kuzatish imkonini beradi.

AAI loyiha darajasidagi ShBMning samarali ishlashi uchun mas‘ul bo‘ladi – barcha kelib tushgan shikoyatlar bo‘yicha ma‘lumotlar bazasini yaratadi va loyihani amalga oshirishda uning ko‘rib chiqilishi, tahlili va hisoboti, ijtimoiy va ekologik kafolatlar to‘g‘risidagi hisobotlarning monitoringini ta‘minlaydi. Loyihaning Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyati Avtomobil yo‘llari bosh boshqarmasi,

pudratchi (lar) va QNM kabi boshqa manfaatdor tomonlari shikoyat va murojaatlarni hal qilishda faol ishtirok etadilar.

Pudratchi (lar), QNM va loyiha amalga oshiriladigan tumanlarning yo‘l idoralari shikoyatchilardan tushgan har bir shikoyat holatini ro‘yxatdan o‘tkazadilar va AAI qoshidagi LAOTga xabar beradilar, u barcha shikoyatlarning umumiy ma’lumotlar bazasiga ega bo‘ladi va ularning holatini quyidagi kichik bo‘limlarda tavsiflanganidek nazorat qiladi.

Loyihani tayyorlash bosqichida ikki bosqichli loyiha darajasidagi ShBM tashkil etiladi.

1-daraja: Mahalliy shikoyatlar bo‘yicha qo‘mita. 1-darajali Shikoyatlarni ko‘rib chiqish qo‘mitasi (ShKQ) quyidagilardan iborat bo‘ladi: (Nazorat muhandisi (Ekologik va ijtimoiy masalalar bo‘yicha xodimlar mas’ul bo‘lgan), Pudratchilar vakili (a’zo), Mahalla jamg‘armasi rahbari (a’zo), Tuman hokimligi vakili, Tegishli tuman uchun ShKM (Shikoyatlarni ko‘rib chiqish markazi) sifatida tuman Yo‘l xizmati tashkiloti vakili.

2-daraja: Ikkinchi darajali shikoyatlarni ko‘rib chiqish qo‘mitasi. 2-daraja 2024-yil oxirigacha shakllantiriladigan va quyidagilarni o‘z ichiga oladigan AAI huzuridagi LAOT markaziy darajasidagi ShKQ ni o‘z ichiga oladi: Loyiha koordinatori, LAOT, rais; Ijtimoiy va ekologik masalalar bo‘yicha mutaxassis, LAOT a’zosi; Qoraqalpog‘iston va Xorazm viloyati hokimligi boshqarmasi bosh mutaxassisi, a’zo; Qoraqalpog‘iston va Xorazm viloyati yer uchastkalarini olib qo‘yish va kompensatsiya qilish ishlarini muvofiqlashtirish boshqarmasi boshlig‘i, a’zo; Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Xorazm viloyati avtomobil yo‘llari bosh boshqarmasi axborot xizmati xodimlari.

Aholini loyiha tufayli majburiy ko‘chirishni rejalashtirish tizimi (AKST)

AKST loyihaning manfaatdor tomonlariga loyiha vaqtinchalik yoki doimiy asosda yerdan foydalanishni va yerni sotib olishni talab qiladigan hollarda ko‘rsatmalar beradi. AKSTning asosiy maqsadi ko‘chirish tamoyillari, tashkiliy tartib-qoidalar, moliyalashtirish mexanizmlari, muvofiq mezonlar, huquqlar matritsasi, fikr-mulohazalar va ShBMni belgilash, shuningdek, loyihani amalga oshirish jarayonida aniqlanishi mumkin bo‘lgan LTSh (Loyiha ta’siridagi shaxs)lar uchun monitoring va baholash jarayonini tashkil etishdan iborat.

AKST, shuningdek, Loyiha tufayli tirikchilik vositalari, aktivlari va farovonligini yo‘qotishi mumkin bo‘lgan PAPlarning tashvishlarini baholash uchun asos yaratadi. OIIBning Ekologik va ijtimoiy masalalardagi siyosati (ESS2) Loyiha odamlarning yer, boshqa aktivlar yoki ishlab chiqarish resurslaridan mahrum bo‘lishiga olib kelganida ishga tushiriladi, bu esa tirikchilik (ya’ni mulk va aktivlar), farovonlik va boshqa huquqlarni buzishi yoki yo‘qotishiga olib kelishi mumkin. Bunday holda, AKST qaror qabul qiluvchilarga LTSh (Loyiha ta’siridagi shaxs)lar ularning turmush darajasi va farovonligini yaxshilashini yoki hech bo‘lmaganda, ularni Loyiha boshlanishida mavjud bo‘lgan darajaga qaytarishini ta’minlash uchun ko‘rsatmalar va jarayonlarni taqdim etadi.

Rekonstruksiya bo‘yicha barcha tadbirlar yer uchastkalarini olib qo‘yish va boshqa joyga ko‘chirish zaruratini istisno qilgan holda, mavjud ruxsatnoma doirasida amalga

oshiriladi.

Ushbu loyiha doirasida amalga oshiriladigan barcha sub-loyihalar uchun quyidagi kelishilmaydigan ko'chirish tamoyillariga rioya qilinadi:

- Barcha subloyihalar (batafsil loyihalar) ijtimoiy ta'sirlar (majburiy ko'chirish ta'sirlari va xatarlari) bo'yicha ijtimoiy ekspertiza hisobotlarini tayyorlash bilan tanlab olinadi, so'ngra, tanlab olish natijalariga ko'ra, tegishli ravishda Yerni sotib olish va ko'chirish rejasini (LARP) yoki tirikchilikni tiklash rejasini (LRP) yoki ko'chirish rejasini (RP) tayyorlash zarurligi to'g'risida qaror qabul qilish maqsadga muvofiq bo'ladi.

- Agar yer va mol-mulk uchun kompensatsiya to'lanmasa va barcha tegishli LTShlarga rekonstruksiya qilish va ko'chirish bo'yicha yordam (agar kerak bo'lsa) to'liq hajmda taqdim etilmasa, hech qanday fuqarolik ishlari boshlanmaydi.

- Loyiha RP/LRP taqdim etilishi va bajarilishini tayinlangan konsultantlar orqali kuzatib boradi.

Loyiha ta'siri. Loyiha ta'sirlarini baholash qabul qiluvchilarning sezgirligi va ta'sir miqdorining kombinatsiyasi bo'lgan ta'sir ahamiyati matritsasi yordamida amalga oshirildi. Ta'sir miqdorini keyingi baholash har bir ta'sirning davomiyligi, ehtimoli, ko'lami va chastotasini hisobga olgan holda amalga oshirildi. Loyiha faoliyatining har bir turi bo'yicha quyidagi ta'sirlar baholandi: bevosita, bilvosita va kumulyativ. Qurilish va foydalanish bosqichlari uchun iqlim o'zgarishi ta'siri ko'rib chiqildi va umumiy yumshatish choralari taklif qilindi.

Barcha kutilayotgan ekologik va ijtimoiy ta'sirlar uch bosqichda - qurilish oldi, qurilish va ekspluatatsiya bosqichlarida baholangan. Qurilishdan oldingi bosqichda loyiha uchun barcha zarur ruxsatnomalar olinishi va davlat organlaridan olinishini ta'minlash, shuningdek, agar atrof-muhitga kutilmagan ta'sirlar aniqlansa, EJBRD har qanday o'zgarishlarni, masalan, loyiha dizaynidagi o'zgarishlar, qamrov va boshqalarni aks ettirish uchun yangilanishini ta'minlash zarur.

Qurilish davri. Qurilish davrida asosiy ta'sir chiqindilarning paydo bo'lishi, shovqin darajasining oshishi va mashinalardan chiqadigan ifloslantiruvchi moddalar bilan bog'liq bo'ladi. Barcha ta'sirlar qisqa muddatli bo'ladi. Biroq, loyiha obyektlari aholi punktlari ichida joylashganligi sababli, bu ta'sirlarni yumshatish va nazorat qilish kerak bo'ladi.

Texnik-iqtisodiy asoslashdan olingan dastlabki ma'lumotlarga ko'ra va dastlabki tashriflar davomida Qoraqalpog'istonda ham, Xorazm viloyatida ham qurilgan/qayta tiklangan mahalliy yo'llar bir nechta joylarda turli kanallarni kesib o'tishi mumkin. Yo'llarning ayrim qismlari rekonstruksiya qilinib, kanallar bo'ylab o'tadi. Suv resurslariga ta'siri katta bo'lmaydi. Qurilish paytida ifloslanishning oldini olish bo'yicha tegishli chora-tadbirlar EJBRda ko'rsatilgan.

Loyiha maydonlari odatiy shahar va agrobiotsenoz bilan ifodalangan aholi punktlari va qishloq xo'jaligi yerlarining kombinatsiyasidir. Yo'llarni rekonstruksiya qilish faqat mavjud yo'llar bilan cheklanadi va yo'llarning mavjud kengligi saqlab qolinadi. Ushbu loyiha doirasida yangi yo'llar qurish va yo'llarni kengaytirish ko'zda tutilmagan. Shu sababli, barcha yo'l ishlari ilgari buzilgan yerlarda amalga oshirilib,

hududning mahalliy flora va faunasiga minimal ta'sir ko'rsatadi. Lekin baribir ayrim buta va daraxtlar ham kesilishi ehtimoli bor.

Loyiha maydonlariga eng yaqin tabiiy muhofaza zonasi loyiha maydonlaridan 3 km dan ortiq masofada joylashgan Quyi Amudaryo davlat biosfera rezervati (LABR) hisoblanadi. Kichik loyiha hududlarida muhim yashash joylari aniqlanmagan. Biroq, agar loyihaning batafsil loyihalashtirish bosqichida obyektlarning joylashuvi o'zgartirilsa, unda qo'shimcha bioxilma-xillik skriningi o'tkazilishi kerak.

Qurilish bosqichida katta hajmdagi chiqindilar hosil bo'lishi kutilmoqda. Ularning aksariyati xavfsiz bo'ladi. Rekonstruksiya ishlari davomida yo'llarni qoplagan asfalt, beton, bloklar va eski quvurlar olib tashlanadi. Pudratchi taqdim etilgan namunaga muvofiq Chiqindilarni boshqarish rejasini (ChBR) ishlab chiqishi kerak bo'ladi.

Loyiha mavjud asbest sement, metall, cho'yan quvurlar va temir-beton bog'lovchilarni demontaj qilishni o'z ichiga oladi. Ba'zi quvurlarda inson retseptorlari uchun xavfli bo'lishi mumkin bo'lgan asbest bo'lishi mumkin. QNM, EIX Pudratchi bilan birgalikda demontaj qilishdan oldin quvurlarning yotish joylarini va quvurlarni baholaydi va tekshiradi hamda har qanday asbest materiallari mavjud bo'lganda, tavsiya etilgan namunaga muvofiq ishlab chiqilgan Asbest tarkibli materiallarni boshqarish rejasidan (ATMBR) foydalaniladi. Asbest chiqindilari ATMBRda ko'rsatilgan tartibda mahalliy kommunal poligon (chiqindi maydonchasi)ga joylashtiriladi.

Yana bir sezilarli ta'sir mahallalar va pudratchilar sog'lig'i va xavfsizligi bilan bog'liq bo'ladi. Ta'sirlar demontaj va qazish ishlari xavfi, transport vositalarining yanada intensiv harakatlanishi, uylar va tijorat obyektlariga kirishni qiyinlashtirishi bilan bog'liq. Fuqarolik ishlarining asosiy qismi aholi zich joylashgan hududlarda amalga oshirilishi sababli, har qanday salbiy ta'sirning oldini olish uchun EJBRda nazarda tutilgan barcha tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Qurilish bosqichida mehnat lagerlari turar-joy hududlarida yoki qulay ochiq maydonlarda joylashtirilishi mumkin. Lagerning to'g'ri ishlashini ta'minlash uchun Pudratchi Qurilish maydonchasini boshqarish rejasini (QMBR) ishlab chiqadi va uning to'g'ri bajarilishini ta'minlaydi.

Havo, suv va sifatga ta'siridan tashqari, ba'zi boshqa xavflar ham jamoatchilik, ham ishchilar salomatligi va xavfsizligiga ta'sir qiladi. Xavfsiz mehnat sharoitlari, sanitariya, yong'inga qarshi va boshqa qurilish me'yorlari va talablariga rioya qilish bilan birga, qurilish davrida elektr toki urishi va boshqa baxtsiz hodisalarning oldini olish uchun qat'iy rioya qilinadi. Har bir pudratchi shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish, xulq-atvor qoidalari va o'quv dasturida ishtirok etish kabi talablarni o'z ichiga olgan Mehnatni muhofaza qilish rejasini ishlab chiqishi kerak bo'ladi.

Qurilish ishlari bilan bog'liq barcha milliy qoidalar va Jahon banki guruhining *Atrof-muhit, sog'liqni saqlash va xavfsizlik bo'yicha ko'rsatmalari* (EHS ko'rsatmalari) bajarilishi shart. AAIIdagi LAT loyiha ishlarini rejalashtirish va amalga oshirish bo'yicha jamoalar bilan yaqindan hamkorlik qiladi.

Ishlash bosqichi. Ishlash bosqichida ham ba'zi salbiy ta'sirlar yuzaga kelishi mumkin. Mahalliy yo'llardan foydalanish va texnik xizmat ko'rsatish faoliyati yo'l qoplamasidan moyli oqib tushish, to'kilgan moy va boshqa moylash materiallari, shina

parchalari, asfalt/beton chiqindilari kabi singan transport vositalari qismlari, yo‘l o‘yiq-lari va boshqa shunga o‘xshash chiqindilarni hosil qiladi. Standart operatsion protseduralar doirasida Chiqindilarni boshqarish rejasi tayyorlanadi. Xavfli bo‘lmagan chiqindilar shahar yoki tuman xizmatlari orqali yo‘q qilinadi, xavfli chiqindilar esa qattiq va xavfli chiqindilarni yo‘q qilish bo‘yicha mahalliy tashkilotlar bilan kelishilgan holda yo‘q qilinadi.

Mahalliy yo‘llar rekonstruksiya qilingandan so‘ng, transport vositalari harakati ko‘payishi kutilmoqda, buning natijasida yo‘l bo‘ylab transport chiqindilari va atmosfera ifloslanishi ortishi mumkin. Daraxt ekish yo‘l bo‘ylab, ayniqsa aholi punktlari va sezgir retseptorlar yaqinida amalga oshiriladi.

Foydalanish bosqichida shovqin va tebranish asosan mahalliy yo‘llarda og‘ir yuk mashinalari harakatidan hosil bo‘ladi. Shovqin yo‘l bo‘yida yashovchi jamoalarga, ayniqsa sezgir shaxslarga sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi. Tebranish yaqin atrofdagi bino va inshootlarga ta‘sir qilishi mumkin. Havo ifloslanishini kamaytirish chorasi sifatida taklif etilayotgan yo‘l bo‘yidagi daraxtzorlar transport harakatidan hosil bo‘ladigan shovqinni kamaytirishi mumkin. Sezgir hududlar yaqinida Sukunat zonasi uchun yo‘l belgilari o‘rnatiladi.

Mahalliy yo‘llardagi profilaktika ishlari texnik xizmat ko‘rsatuvchi xodimlar uchun xavf tug‘diradi. Bu xavflar og‘ir uskunalar, jumladan, kranlardan foydalanish natijasida yuzaga keladigan jismoniy xavflar ta‘sirini; urilish va yiqilish xavfini; chang, shovqin va tebranishlar ta‘sirini; yiqilayotgan jismlar ta‘sirini; xavfli materiallar ta‘sirini; asbob-uskunalar va mexanizmlardan foydalanish natijasida yuzaga keladigan elektr xavflari ta‘sirini; va transport vositalariga yaqin joyda ishlash bilan bog‘liq xavflarni o‘z ichiga olishi mumkin. Foydalanish va ta‘mirlash ishlari doirasida Salomatlikni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi rejasini tayyorlash va amalga oshirish kerak bo‘ladi. Reja Salomatlikni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi faoliyati doirasida amalga oshiriladigan har bir faoliyat turi uchun tartib-taomillar va protokollarni belgilaydi.

Harakat miqdori va transport vositalarining tezligi oshishi bilan yo‘l-transport hodisalari xavfi ham ortadi. Loyiha yo‘li ko‘plab aholi punktlari, shuningdek, ba‘zi sezgir retseptorlar orqali o‘tadi. Bunday joylarda harakat hajmining ko‘payishi piyodalar va yo‘l harakatining boshqa ishtirokchilari uchun qo‘shimcha va og‘ir xavf tug‘diradi. Loyiha yo‘li yo‘l harakati xavfsizligi standartlariga javob berishi kerak, jumladan, yo‘l belgilari, ogohlantirish belgilari, svetoforlar, yoritgichlar va piyodalar o‘tish joylari (imkon bo‘lsa, yer usti yoki yer osti). Favqulodda xizmatlar (tez yordam, qutqaruv mashinalari) ham tashkil etilishi kerak bo‘ladi. Bundan tashqari, jamoatchilik bilan aloqalarni qo‘llab-quvvatlash, ularning transport harakati bilan bog‘liq xavfsizlik xatarlari haqida xabardorligini oshirish zarur bo‘ladi.

Gender masalalari bo‘yicha harakatlar rejasi. 2024-yil sentyabr oyida o‘tkazilgan jamoatchilik uchrashuvlari va fokus-guruh muhokamalari davomida Maslahatchilar loyiha uchun ahamiyatga ega bo‘lgan bir qator gender bilan bog‘liq muammolarni aniqladilar. Bularga mahalliy ayollar o‘rtasida ishsizlik darajasining yuqoriligi, ish imkoniyatlarining cheklanganligi, jamoat transportining yo‘qligi va yo‘llar, svetoforlar va piyodalar o‘tish joylarining yoritilmaganligi kiradi.

Ushbu muammolarga javoban mahalla faollari xotin-qizlarni tadbirkorlik,

marketing va moliyaviy boshqaruv asoslariga o'qitish, yo'l bo'yida qishloq xo'jaligi mahsulotlari va oziq-ovqat savdosi nuqtalarini tashkil etish, taksi/avtobus bekatlarida quyosh panellari o'rnatilgan ko'cha chiroqlarini o'rnatish, mahalla aholisi tez-tez harakatlanadigan yo'l uchastkalarida (maktablar, oilaviy poliklinikalar, bozorlar) piyodalar yo'laklarini qurish orqali ushbu masalalarni hal etishni taklif qildilar.

Taklif etilayotgan Bosh Harakatlar Rejasi jamiyatning dolzarb muammolarini hal qilish va mahalliy ayollarga o'z sharoitlarini yaxshilash imkoniyatini berish uchun mo'ljallangan.

EJBRDni oshkor qilish va jamoatchilik bilan maslahatlashish. EJBRD va Aholini ko'chirish siyosati tamoyillari (AKST) preparati yuqori darajada ishtirok etdi. Turli manfaatdor tomonlar, jumladan, jamoatchilik, mahalliy / tuman / viloyat hokimiyati organlari, boshqa bo'limlar va xizmat ko'rsatuvchi provayderlar bilan keng qamrovli maslahatlashuvlar o'tkazildi. Ushbu vositalarni tayyorlashda manfaatdor tomonlarning kutilmalari va ular bilan bog'liq muammolar/ xavotirlar inobatga olingan. 2024-yil 18-24-sentyabr kunlari ishtirokchi hududlarda 11 ta fokus-guruh muhokamalari o'tkazildi. Maslahatlashuv davomida olingan takliflar asosida EJBRD va Aholini ko'chirish siyosati tamoyillari (AKST) hujjatlari tayyorlandi va ular Qoraqalpog'iston veb-saytida hamda OIIB tashqi veb-saytida e'lon qilinadi.